

at gjøre Anlægssummen? Hvor mange Penge er det nødvendigt at anvende for at tilvejebringe det moderne Samsørbefælsmiddel, som heller ikke de mindre tæt bebyggede Egne ret vel kunne undvære, nemlig Jernbanerne? Det maa i saa Henseende erkjendes, at vi her til Lands ere komne et overordentlig stort Stykke nedad i Retning af billigere Jernbaner. Man begyndte her i Landet med at bygge Jernbaner, som kostede mellem 8 og 900,000 Kr. pr. Mil. Det har saaledes været Tilfældet saavel ved den vest- som ved den nordsjællandske Jernbane. Efterhaanden som Aarene gik, blev det noget billigere. Men endnu, da man sluttede Kontrakt med de engelske Entreprenører om det jydsk-sjyenske Jernbanenet, blev Anlægssummen fastsat til et Beløb, som bagefter viste sig at være 659,500 Kr. i Gjenmønt pr. Mil. Smidertid er man efterhaanden, som det maatte er alle de Herrer bekendt, kommen langt, langt længere ned, saaledes at man til Slutning er endt med at bygge en enkelt Bane her i Landet, nemlig Randers-Hadsund-Banen, for et Beløb af 230,000 Kr. pr. Mil, dog selvfølgelig eksklusiv den Halvdel af Expropriationsudgifterne, som Statskassen overtog, altsaa i Alt c. 250,000 Kr. pr. Mil.

Nu kunde man spørge: Er det nu muligt, at man efter at være gaaet ned fra c. 850,000 til 250,000 Kr. pr. Mil, fornuftigvis kan tænke at komme endnu lavere ned med Udgifterne ved Anlæg af Jernbaner, som det kan være forsvareligt at trafikere saavel med Gods som Persontrafik, og som nogenlunde kunne tilfredsstille Fordringerne? Det kunde ganske vist paa Forhaand synes lidet muligt, og jeg skal strax erkjende, at vil man fastholde en Hovedfaktor, som man hidtil har fastholdt her i Landet, nemlig en saadan Bygningsmaade, at der er Mulighed for fælles Drift — dermed mener jeg selvfølgelig ikke fælles Drift med fælles Lokomotiver, men den Slags fælles Drift, at den ene Banes belæste Bøgne kunne passere over paa den anden — saa vil jeg erkjende, at saa tror jeg ikke, man kan komme synnerligt lavere end til 250,000 Kr. Derimod maa man vist være meget vel tilfreds med, om man kan blive staaende derved og ikke komme højere op. Men vil man se bort fra denne Faktor, som vi hidtil have taget Hensyn til og det saa meget Hensyn, at den har været det Bestemmende, og vil man paatage sig den forholdsvis lille Beføstning og Ulempe, som det er at omlaste det Gods, der skal gaa længere end til den paagjældendes Banes Endepunkter, saa vil der ikke længer være

nogen Nødvendighed til Stede for, at et Anlæg af den Art, som dette Forslag omhandler, skal medføre saa betydelige Beføstninger, som det, vi hidtil have haft. Der maa jeg, ved Overveelse af dette Spørgsmaal, om man skal gaa til Anlæg her i Landet, som kræve Omladning ved Banens Endepunkter, for at Godset kan føres videre ad andre Baner, bede bemærket, at vort Land har den Giendommelighed fremfor de fleste andre Lande i saa Henseende, som paa dette Punkt spille en Rolle, at vi have de mange Havne og de mange Afstigningssteder, saa i mangfoldige Tilfælde vil der jo kun være Tale om at føre Godset fra Vand til By og vice-versa. I de fleste Tilfælde vil der kun for langt den mindste Del af Godset paa de mindre Baner — det er jo den, vi her tale om — være Tale om at føre det ud over Banens Endepunkt; det er selvfølgelig. Men selv om det sker, er der jo en stor Mængde af Godsarter, hvor Omladning kun spiller en overmaade ringe Rolle. For saa betydelige Landbrugsprodukter som f. Ex. Kreaturer spiller det jo næsten slet ingen Rolle, om man skal føre et Par Bøgne hen ved Siden af hinanden, lukke Porten op, lægge en Bro over og lade Kreaturerne spadserere over fra den ene Bøgn til den anden; det er en ringe Sag. Og det er Noget, som gjælder om mange andre Ting f. Ex. Smørstager, Bøgnladninger Korn o. s. v., naar kun Omladningen er ordnet paa en fornuftig Maade paa det paagjældende Krydsningssted. Jeg tror derfor Alt vel betænk, at man ikke paa Forhaand kan afvise den Tanke at naae til billigere Anlægsomkostninger af den Grund, at man med det Samme klæder sig Forpligtelsen til under disse Forhold at omlade Gods. Thi det er ikke den mindste Fordel ved billige Anlæg, at man med det Samme kommer til en noget anden, en noget modificeret Drift, idet man derved kommer ind paa en saadan Ordning eller i alt Fald kan gjøre sig til Herre over Driften paa en saadan Maade, at man kan etablere en noget anden Driftsordning, som kræver betydelig mindre Udgifter end den, man hidtil har været vant til her i Landet, og som man vistnok med et rundt Tal kan reducere til omtrent det Halve. Jeg skal erkjende, at de Baner, her er Tale om, ikke ville kunne drives saa billigt som den lille Bane, vi før havde til Behandling, nemlig Banen fra Frederikshavn til Skagen, hvor man efter min Formening skulde kunne paaregne at komme ned til omtrent 5000 Kr. aarlig pr. Mil. Jeg tror ikke, at de Baner, vi her tale om, kunne drives saa billig, fordi der er særlige Om-